

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΜΟΥ ΕΡΓΟΝ

ὑπῆρξε τίμιος καὶ καλὸς καὶ ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ Κυρίου.

Ὁ νεκρὸς ἤρχισεν ὡσαύτως νὰ ἀναγι- νώσκη τὰ ἐπὶ τοῦ τάφου του γεγραμμέ- να. Ἐπειτα ἔλαβεν ἕνα λίθον ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἕνα μικρὸν λίθον μυτερόν, καὶ ἤρ- χισε νὰ ἐξαλείφῃ μετὰ προσοχῆς τὰς ἀνω λέξεις. Γὰρ ἐξήλειψεν ἐντελῶς, βραδέως καὶ εἰς τὴν θέσιν ὅπου πρὸ ὀλίγου ἦσαν γεγραμμένα τὰ ἀνω διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ ὀστεώδους λιχανοῦ του, ἔγραψε μὲ γράμ- ματα φωτεινά, ὡς ἐκεῖνας τὰς γραμμάς τὰς ὁποίας χαράσσει τις ἐπὶ τοῦ τοίχου μὲ τὸ ἄκρον πυρετοῦ :

«Ἐνταῦθα ἀναπαύεται ὁ Ἰάκωβος Ὀλι- θιαν, ἀποβιώσας εἰς ἡλικίαν πεντήκοντα καὶ ἐνὸς ἔτους. Ἐπέσπευσε διὰ τῶν σκλη- ροτήτων του τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, τὸν ὁποῖον ἐπεθύμει νὰ κληρονομήσῃ, ἐτυράννησε τὴν σύζυγόν του, ἐβασάνισε τὰ τέκνα του, ἠπάτησε τοὺς γείτονάς του, ἐκλεψεν ὅταν ἠδυνήθη καὶ ἀπέθανεν ἄθλιος».

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ γράψιμόν του, ὁ νεκρὸς ἀκίνητος ἐθαύμασε τὸ ἔργον του. Καὶ παρετήρησα στρέφων ὅτι ὅλοι οἱ τά- φοι ἦσαν ἀνοικτοὶ καὶ ὅλα τὰ πτώματα εἶχον ἐξέλθει καὶ ὅτι ὅλοι εἶχον σβύσει τὰ ψεῦδη, τὰ γραφέντα παρὰ τῶν συγγε- νῶν των ἐπὶ τῶν ἐπιταφείων πλακῶν.

Εἶδον ὅτι πάντες ἦσαν οἱ δῆμιοι τῶν πλυσίων των, μοχθηροὶ, ἀτιμοὶ, ὑποκρι- ταί, ψεῦστα, δόλιοι, συκοφάνται, φθονε- ροὶ, ὅτι ἦσαν κλέπται, ὅτι εἶχον ἀπατή- σει, ὅτι εἶχον κάμει ὅλας τὰς ἀισχράς καὶ ἀποτροπαίους πράξεις, οὗτοι ἐπὶ τῶν πλακῶν τῶν ὁποίων εἶχον γράψαι ὅτι ἦ- σαν καλοὶ γονεῖς, σύζυγοι πισταί, υἱοὶ εὐπειθεῖς, θυγατέρες ἠθικαί.

Ἐγραψον ἅπαντες ταυτοχρόνως πρὸ τοῦ καταφλίου τῆς αἰωνίας των κατοικί- ας τὴν ἀποτροπαιὸν καὶ φοβερὰν ἀλή- θειαν, τὴν ὁποίαν ὅλος ὁ κόσμος ἢ ἀγνοεῖ ἢ προσποιεῖται ὅτι δὲν γνωρίζει ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐσκέφθην ὅτι καὶ αὐτὴ ὡσαύτως θὰ ἔγραψε τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ τοῦ τάφου της. Καὶ χωρὶς νὰ φοβοῦμαι ἤδη, τρέχων διὰ μέσου τῶν ἠμυνοϊκτων φερέτρων, διὰ μέσου τῶν πτωμάτων, διὰ μέσου τῶν σκε- λετῶν, ἐπορεύθην πρὸς αὐτὴν, βέβαιος ὅτι θὰ τὴν ἀνεύρισκον μετ' ὀλίγων.

Τὴν ἀνεγνώρισα μακρόθεν.

Καὶ ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου σταυροῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγου εἶχον ἀναγνώσει :

«Ἠγάπησε, ἠγαπήθη καὶ ἀπέθανε».

Παρετήρησα.

«Ἐξελθοῦσα ἡμέραν τινα διὰ νὰ ἀπα- τήσῃ τὸν ἐραστὴν της, ἐκρυολόγησεν ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πιπτούσης βροχῆς καὶ ἀπέθανε».

Φαίνεται ὅτι μὲ ἀνεῦρον ἀναίσθητον ὅταν ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, πλυσίων ἐνὸς τάφου.

N. M. Γ.

Ἡ συνδιάλεξις εἶναι ἐμπόριον, ἂν εἰσέλθῃς εἰς αὐτὴν ἄνευ κεφαλαίων, οὐδὲν ἔπραξες.

N. K. Π.

Ἡ γυνὴ μὴ δυναμένη νὰ σὲ πρίξῃ, σοὶ μειδίῃ.

N.

Ἦμιν εἰκοσι καὶ ἐννέα ἔτων. Ἦμιν κατελιημμένος ὑπὸ τῆς θεατρομα- νίας. Εἶχον συντάξει ἐκ τοῦ προχεί- ρου μίαν τραγωδίαν καὶ δύο δράματα, καὶ τὰ τρία πρωτότυπα, ὅτε πρῶταν τινὰ ἐν τῇ ἐξοχῇ, περιπατῶν μετὰ τινος ἐκ τῶν προσφιλεστέρων φίλων μου, τοῦ συγ- γραφέως τοῦ Ριχάρδου Δάρλιγ- κτων καὶ τῶν τριάκοντα ἔτων ἡ τοῦ βίου ἐνὸς παικτοῦ, τοῦ Γου- δῶ, μοὶ ἐπῆλθεν εἰς τὸν νιῦν τίτλος τις, ὅστις μοὶ ἐφάνη ὡς ἀντικείμενον κωμω- δίας, ἢ πορεία ἐνὸς μυστικοῦ. Δὲν ἐπρόκειτο, ὡς παρὰ Λαθονταῖν, ν' ἀποδείξω μυστικὸν κυκλοφοροῦν ἀπὸ στό- ματος εἰς στόμα καὶ βαθμηδὸν διαδιδό- μενον. Ὅχι! ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεθύμουν ν' ἀποδείξω ἦτο πρᾶγμα τι νεώτερον, ἢ- θελον νὰ παραστήσω τὴν ψυσιολο- γίαν τῆς ἀκριτομυθίας, ἦτοι νὰ θέσω ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰ διάφορα αἰτια, τὰ ὁποῖα ἀναγκάζουσι νὰ ἐξέρχῃται ἐκ τῶν χειλῶν μας μυστικὸν ἐμπιστευθὲν εἰς ἡμᾶς.

Ἡ σκηνὴ ὑπέκειτο εἰς τὰ λουτρὰ τῶν Πυρηνναίων. Ἐρχιζε διὰ συνομιλίας δύο νέων εἰκοσαετῶν. Ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο ἐξ- ἔρχεται πρὸς τὴν πρώτην αὐτοῦ συνέν- τευξιν μετὰ τινος γυναικὸς ὑπᾶνδρου. Ἡ εὐτυχία του τὸν ἀποπνίγει. Ἐμψι- στεύεται τὰ πάντα εἰς τὸν φίλον του, μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ καὶ μὴ ὁμιλήσῃ, ἐπειδὴ πᾶς εἰκοσαετῆς ἐραστῆς χρεῖαν ἔχει ἐμπιστευτικοῦ φίλου: αὐτὴ κα- λεῖται ἀκριτομυθία τῆς νεό- τητος, τοῦ ἔρωτος.

Ὁ φίλος του βεβαίως τῷ ὠρκίσθη ἐπὶ λόγῳ τιμῆς νὰ φυλάξῃ τὸ πρᾶγμα μυστι- κόν. Ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ αὐτὸς ὁ φίλος του ἐράται νέας τινὸς χήρας ἀπαιτητι- κῆς. Ἐμάντευσεν αὐτὴ τὴν παιζομένην ῥαδιουργίαν, ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ ἀπόκρυ- φον καὶ τὸ ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἐραστοῦ της. Οὗτος ἀποποιεῖται... κἀμνει ὅτι ἀγνοεῖ τὰ πάντα... αὐτὴ τὸν πιέζει, ἐ- κείνος ὅμως ἀνθίσταται. Ἀγανακτεῖ αὐτὴ ἢ προσποιεῖται ὅτι ἀγανακτεῖ. «Δὲν μ' ἀ- γαπᾶς λοιπόν. Ἐὰν μὲ ἠγάπας θὰ μοῦ τὰ ἔλεγες ὅλα! Ἄν μοῦ τᾶλεγες ὅλα, αὐτὸ τὸ δεῖγμα τῆς ἐμπιστοσύνης σου θὰ μὲ συνεκίνηει, καὶ ποῖός εἰσεύρει... ἂν ἡ εὐγνωμοσύνη;» Ἡ ὑπόσχεσις εἶνε ἐλκυ- στικωτάτη, ὁ νέος χάνει τὸν νοῦν του, καὶ τὰ λέγει. Καὶ αὐτὴ καλεῖται ἀκριτομυθία τοῦ ἐγωῖσμοῦ! Λέγει τὸ ἐμπιστευθὲν μυστικόν! Εἰς τὸ θέατρον μόνον ὁ ἀντίκτυπος φέρει ἀπο- τέλεσμα μεγαλύτερον τοῦ κτύπου, ὥστε εἶχον φαντασθεῖ ὠραιοτάτον τὸ τέλος τῆς σκηνῆς, διότι, ληξάσης ἤδη τῆς ἐμπι- στευτικῆς διακοινώσεως, ἡ νέα κυρία ἐπιτεταται μειδίῳσα καὶ τῷ λέγει: «Φίλ- τατέ μου κύριε, ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμπιστευθῶ τὴν τιμὴν μου εἰς ἄνθρωπον ποῦ δὲν γνωρίζει νὰ φυ- λάττῃ τὸ μυστικὸν τοῦ φίλου του.»

Καὶ οὕτω εἰσερχόμεθα εἰς τὸ τρίτον μέρος. Τί θὰ κάμῃ ἡ κυρία τὸ γνωσθὲν αὐτὸ μυστικόν; Ὁ καιρὸς εἶνε θαυμάσιος

καὶ πάντες οἱ λουόμενοι ἐξέρχονται εἰς περίπατον. Αὐτὴ ἔμεινε μόνη ἐν Κωτε- ρέτς μετ' ἐνὸς γέροντος θείου της, ποδαλ- γοῦ καὶ ὀλίγον κωφοῦ. Πῶς νὰ περάσῃ τὴν ἡμέραν της; Πῶς ν' ἀνακουφίσῃ αὐ- τὰς τὰς τόσον ἀνιαρὰς ὥρας; Ἐὰν διη- γούμην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν εἰς τὸν θεῖόν μου! Ὡ! ὄχι, ὄχι! Αὐτὸ θὰ ἦτο κάκι- στον! Ἀλλὰ θὰ ἦτο καὶ τόσον διασκεδα- στικόν! Ἀλλὰς τε δὲν θὰ εἶπω ὄνόματα, δύναμαι μάλιστα νὰ εἶπω ὅτι τὸ πρᾶγμα συνέβη ἐν Βανιέρῃ ἀντὶ ἐν Κωτερέτς. Ὡ! ἀλήθεια!... Δὲν ἔμπορῶ πλέον νὰ κρα- τηθῶ! Ἡ αἰ διηγῆθη εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. Καὶ αὐτὴ καλεῖται ἐξ ἀνίας ἀκριτομυθία. Νυκτώνει, οἱ περιπα- τηταὶ ἐπανῆλθον, εὐρίσκονται πάντες ἐν τῇ λέσχῃ καὶ συνδιαλέγονται! «Πρέπει νὰ σὰς διηγηθῶ μίαν νόστιμην ἱστορίαν, λέγει αἰθνιδίως ὁ θεῖος.» Ἡ ἀνεψιὰ εἰς μάτην τὸν σῦρει ἐκ τοῦ ἱμάντος τοῦ ἐν- δύματός του. «Ἠσύχασε, τῇ ἀπεκρίθη χαμηλοφῶνως. θὰ τὰ ἀποκρύψω.» Καὶ τὰ ἀποκρύπτει τόσον καλῶς, ὥστε μετὰ πέν- τε λεπτὰ ὅλοι ἀνεγνώρισαν τὸν ἦρωα τῆς ἱστορίας, εἰς δ' ἐκ τῶν ἀνθισταμένων ἐγει- ρεται καὶ λέγει ὑψηλοφῶνως «Μὲ συγχο- ρεῖτε, κύριε, λησμονεῖτε κάτι εἰς τὴν διή- γησίν σας. Τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου. Αὐτὸς ὁ κύριος εἶμαι ἐγώ!» Ἡ ὑπόθεσις τῆς κω- μωδίας μου ἐγοήτευσε τὸν Γουδῶ. Ἐσχε- διάσαμεν τὸ ἔργον ἀφ' ἑσπέρας, τὸ ἔγραψα ἐντὸς τῆς νυκτὸς καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐξη- τήσαμεν ν' ἀναγνώσθῃ εἰς τὸ Γαλλικὸν Θέατρον ὡς κωμωδία μονόπρακτος, ἐπιγραφομένη Ὁ Δύων Ἡ λιοσ.

Παρουσιάσθημεν πρὸ τῆς τρομερᾶς ἐπι- τροπῆς! Δὲν ὑπῆρχεν ὡς σήμερον Συμ- βούλιον τῶν Δέκα, ἀδυσώπητον, ἀφωνον, ὡς δικαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς ὁμοιάζει πρὸς κατηγορού- μενον. Αἱ ἠθοροὶ παρίσταντο καὶ αἱ νέαι καὶ αἱ γραιφαί, καὶ τοῦτο παρεῖχε κάποιαν φαιδρότητα ἐν τῇ συνεδριάσει.

Ἦκούοντο γέλωτες εἰς τὰς συγκινητικὰς. Κλαυθμοὶ εἰς τὰς συγκινητικὰς. Ἐχειροκροτοῦντο τὰ λαμπρὰ χωρία, καὶ οὕτω ἐγένετο εἶδος τι γενικῆς ἐπαναλή- ψεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐλάμβανε γνῶσιν ὁ συγγραφεὺς περὶ τῶν ἀσθενῶν ἢ ἰσχυρῶν μερῶν τοῦ ἔργου του, καὶ αὐτὴ ἡ διηγῆ- μάστα ἦτο μᾶθημα. Ἐγὼ δὲν ἀντελή- φθην παρὰ μόνον τὸ μᾶθημα τοῦτο, τῆς ἀναγνώσεως, ἢ ὁποία διήρκεσεν ἐπὶ μίαν ὥραν, καὶ τὸ ἀνέγνωσα μετ' ὅλης τῆς ζέ- σεως καὶ πεποιδήσεως τῶν εἰκοσι καὶ ἐννέα μου ἔτων. Καμμία συγκίνησις! Καμμία! καὶ τὸ ἀποτελεσμα τίποτε ἄλλο παρὰ αἱ μαῦραι ψῆφοι. Ἀπερρίφθη παμ- ψηφεί!

Εἶχον ἐπανέλθει εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπου κατέπινον εὐχαρίστως ἢ δυσαρδέτως τὴν συμφορὰν μου, ὅτε ἔλαβον τὰς τρεῖς ταύ- τας γραμμάς τοῦ Γουδῶ: «Ἡ ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρον ἐπιτροπὴ δὲν νοιώθει τίποτε. Ἀνέγνωσα τὸ ἔργον μας εἰς τὸν Στέφανον Ἀραγῶ, τὸν εὐφύεστα- τον διευθυντὴν τοῦ Κωμειδολογίου. Τὸ εὐρίσκει τερπινότατον. Θὰ τὸ ἀναβι- βάσῃ ἀμέσως ἐπὶ τῆς σκηνῆς, μᾶς πα- ραχωρεῖ τὸ ἄνθος τοῦ θιάσου του, τὸν Βαρδοῦ, τὸν ἐξαίρετον Βαρδοῦ ὡς θεῖον,